

Tunus: Kriz Bir Yönetim Sistemi Haline Geldiğinde, Çözüm Nedir?

Milletlerin hayatlarında, sessizliğin bir suç, görmezden gelmenin bir ihanet, kaçamak davranmanın ise gerçeğin örtbas edilmek sayıldığı anlar vardır; zira hak karşısında susan dilsiz bir şeytan olmakta ve tarafsızlık batılı pekiştiren ve onun ömrünü uzatan bir suç ortaklığı kabul edilmektedir.

Krizlerin sadece geçici bir tökezleme, resmi bir açıklama ya da resmi bir bildiri veya süslü bir söylemle üstü örtülecek geçici bir zayıflık olmadığı; aksine devletin en çıplak biçimde ortaya çıktığı en sert anlarda onun yüzünü yansıtan bir aynaya dönüştüğü anlar da vardır; işte bu, devletin, toplumunun nabzını anlama ve toplumun acılarıyla süslü sözlerle değil, eyleme geçme iradesiyle yüzleşme kabiliyetinin sındığı anlardır. Bu anlarda kriz, devleti ansızın basan olağanüstü bir tehlike olarak ortaya çıkmaz; aksine bizzat krizin bu rejimin gölgesinde sabit bir asıl haline geldiğini ve tek istisnanın krizin yokluğu olduğunu gözler önüne serer.

İşte bugün Tunus, tam da bu sınavın eşiğinde sendelemektedir.

Tunus'ta yaşayan biri, krizi artık soğuk rakamlarda ya da rutin raporlarda okumuyor; aksine krizi, ekmeğinin her bir diliminde, elektriğinin faturasında, bakkalın önünde tereddüt eden bir annenin bakışında, hayatın en temel gereksinimlerini aramak için kuyruklar arasında mekik dokuyan bir babada ve tabii uyuşturucu belasından kurtulabilmişse hayatta kalma hayali ile gitme zorunluluğu arasında gidip gelen bir gencin gözünde yudumlamaktadır; öyle ki bu ülkede bir insan, artık suyu, elektriği ve insanca bir yaşamı, bir hak değil de sanki bir ayrıcalık istiyormuş gibi arar hale gelmiştir!

Kriz artık haber bültenlerindeki bir başlık ya da ekonomik raporlarda bir madde değildir; aksine insanların yaşamlarının en ince ayrıntılarına kadar kendini dayatan, mevcut durumlarını ağırlaştıran ve geleceklerine endişe ve korku tohumları eken günlük bir gerçeklik haline gelmiştir.

Bir yetkilinin hata yapması ayıp değildir; buna rağmen Faruk Ömer ibn Hattab, Irak'ta tökezleyen bir katır hakkında sorgulanmaktan korkardı. Asıl ayıp, hatanın bir siyaset, aksaklığın bir yaklaşım ve kaçınılmaz başarısızlığın stratejik bir tercih haline gelmesidir; işte o zaman kendini bile yönetmekten aciz olan biri insanları yönetme görevine layık görülüp, halkına da susuzluk günleri ile zifiri karanlık geceler arasında felaketler tattırabilir.

Allah'ın Rasulü Sallallahu Aleyhi ve Sellem şöyle buyurmuştur: **إِذَا ضَيِّعْتَ الْأَمَانَةَ** “Emanet zayi edildiği zaman kıyameti bekle!” (Birisi) dedi ki: Emaneti zayi etmek nası olur ey Allah'ın rasulü! (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) şöyle dedi: **إِذَا أَسْنَدَ الْأَمْرُ إِلَى غَيْرِ أَهْلِهِ فَانْتَظِرِ السَّاعَةَ** “İş ehli olmayan kimseye havale edilip verildiğinde kıyameti bekle!” Sallallahu Aleyhi ve Sellem şöyle buyurmuştur: **سَيَأْتِي عَلَى النَّاسِ سَنَوَاتٌ خَدَاعَاتٍ؛ يُصَدَّقُ فِيهَا الْكَاذِبُ وَيُكَذَّبُ فِيهَا الصَّادِقُ، وَيُؤْتَمَنُ فِيهَا الْخَائِنُ وَيُخَوَّنُ فِيهَا الْأَمِينُ، وَيَنْطِقُ فِيهَا الرُّوَيْبِضَةُ»، قِيلَ: وَمَا الرُّوَيْبِضَةُ؟ قَالَ: «الرَّجُلُ النَّافِهُ يَتَكَلَّمُ فِي أَمْرِ الْعَامَّةِ».** “İnsanlara öyle aldatici seneler gelecek ki o zaman yalancılar doğrulanacak, doğru sözlüler de yalanlanacaklardır. O zaman hainlere

itimât edilecek, emin olanlar da ihanetle suçlanacaklardır. İşte o zaman Ruveybida konuşacaktır.” Denildi ki: **“Ruveybida da nedir?”** **Buyurdu ki: “Kamunun işleri hakkında (söz sahibi olan) değersiz adamdır!”** [İbn Mace ve Ahmed rivayet etti]

İşte burada bizzat Tunus’la ilgili acil bir soru kendini dayatmaktadır: Bu, gelip geçici bir kriz mi, yoksa yapısal bir kriz mi? Bu, yönetimdeki bir kusur mu, yoksa özündeki bir çürüme mi? Bu, idari bir tökezleme ve su ile elektriğin kasıtsız kesintisi mi, yoksa hatalarını düzeltme yeteneğini yitirmiş bir yönetim sisteminin bozulması mı?

Tunus, on yıllardır büyük dönüşümler tanımış; yüzler ve sloganlar birbirini izlemiş, maskelerin değiştiği gibi vitrinler ve renkler değişmiş, ancak rejim saf bir laik cumhuriyet sistemi olarak kalmaya devam ettiği gibi ekonomik çözümler de, İslam’ı tamamen yönetimden dışlamak amacıyla liberal kapitalist olarak kalmaya devam etmiştir; bu da her alanda ve her düzeyde bir felaketle sonuçlanmış; ancak resmi söylem, son yıllarda yaşanan tökezlemenin büyük bir kısmını, sözde “devletin içten patlatılmasının” bir sonucu olarak yorumlamayı ve yönetimi yolsuzluk, işleri aksatma ve halka eziyet etme gibi görüntülerden temizlemeye çağrıda bulunmayı, başarısızlığını “kara on yıl” ve onun kalıntılarına yüklemeyi ve bu on yılın yöneticilerinin uyguladığı yamalı çözümleri, başta borçlanma politikası olmak üzere kendisi için bir gerekçe olarak göstermeyi alışkanlık edinmiştir.

Ancak sorulması gereken asıl derin soru, yalnızca devletin işleyişini kimin engellediğiyle ilgili değildir; aksine bu aksaklıkların en baştan birikmesine izin veren sistemin doğasıyla ilgilidir: Otorite nasıl yönetilmektedir? Yeterlilikler hangi kriterlere göre seçilmektedir? Genel politikalar nasıl şekillendirilmektedir? Seçenekler başarısız olduğunda hesap verebilirlik neden buhar olup uçmaktadır? İmkânsız bir zaferi beklemek uğruna, yenilgiye mahkûm kararları evirip çevirmedeki tüm bu ısrar niye? Tüm bunlardan daha da şaşırtıcı olan ise, çözümlerin yanı sıra cevapları da sunması gereken kişilerin, insanlar adına sorular sorduğu bu ani ziyaretlerdir; belki de bu, bir günah keçisi aramak ve yamanın yırttığı genişlediğinde halkın patlama anını ertelemek amacıyla.

Devlet, yalnızca kaynakları sağlamaktan aciz kaldığında değil, aksine hatasını kabul etme yeteneğini yitirdiğinde zayıflar. Tehlike, sorunun varlığında değil; aksine sorunu, sanki bağırp çağırarak buhar olup uçacakmış gibi hafife almakta, halkı cehalet içinde tutmaya ve onu “kapalı odalar” teorisiyle ikna etmeye çalışmakta yatmaktadır; oysa bu açık umursamazlığın içerdiği şey, Allah’ın Kitabı’na saygısızlık ve O’nun ayetlerini tahrif etmektir. En büyük tehlike ise, demokrasi ve onun insan yapımı anayasalarıyla, ümmetin otoritesini açıkça gasp etmelerine rağmen sanki vahiy yoluyla sabitmiş gibi muamele etmektir; oysa İslam ve onun hükümleri, bu halkın kimliğinin ve zafer ve iktidarla vaat edilmiş köklü bir ümmetin tarihinin bir parçası olmasına rağmen, bir kenara itilmiştir.

Bu da bize tam olarak Firavun’un kavmiyle olanları hatırlatmaktadır; zira Firavun, onlara hükmetmek için akıllarını küçümsemiş ve onları cahil bırakmıştı; onlar da kavrayışlarının zayıflığından ve Allah’ın metodundan

uzaklaşmalarından dolayı ona boyun eğmişlerdir. Nitekim Allahu Teala şöyle buyurmuştur: فَاسْتَخَفَّ قَوْمَهُ فَاَطَاعُوهُ إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا فَاسِقِينَ **“Firavun kavmini aldattı; onlar da kendisine boyun eğdiler. Onlar fasık (yoldan çıkmış) bir kavimdir.”** [Zuhruf 54]

Herhangi bir yönetim sisteminin başına gelebilecek en korkunç şey, başarısızlığını önlemekten daha çok onu yorumlamakta ustalaşmış olmasıdır. Her krizin kendi nedenleri, her tökezlemenin kendi gerekçeleri vardır; ancak halklar gerekçelerle değil, aksine sonuçlarla yaşamaktadır. Bir vizyona sahip bir devlet ile sadece zamanı idare etmekle yetinen bir devlet arasında çok büyük bir fark vardır; ilki krizleri ehlileştirir ve onları reformu dizginleyen unsurlara dönüştürür; ikincisi ise patlamayı erteler ve felaketi süsler.

Tunus'taki karmaşanın belki de en belirgin göstergelerinden biri de, hükümetlerin, sanki rüzgârlı bir masaya atılan oyun kartlarıymış gibi kurulma biçimidir. Oysa hükümet, her fırtınada değiştirilen ve rejimin krizini pekiştiren bir isim listesi değildir; aksine bir vizyona, net standartlara, çalışma ve muhasebe alanına ihtiyaç duyan siyasi bir projedir; bu yüzden asıl olan, yönetimin İslam temelinde olması, dahası İslam'ın bir yaşam, toplum ve devlet için bir sistem olmasıdır. Ancak yetkililerin değişimi, politikaların değişiminden daha hızlı hale geldiğinde, o zaman soru artık kişilerle ilgili değildir, aksine tıpkı çıkış yolu olmayan bir labirentte dolaşan biri gibi bu kısır döngüyü üreten model ile ilgilidir.

İşte bu, halkın en pahalı vergi ve en kolay bir av olmaya devam ettiği kokuşmuş kapitalist sistemin labirentidir. Tunus halkına dayatılan büyük krizler, sadece bütçe tablolarında değil, aksine hayatın anlamını oluşturan küçük ayrıntılarda okunmalıdır; bu ayrıntıların her biri bize, Tunus'ta onurun en basit tezahürlerinin dahi birer lüks haline geldiğini; insanca bir yaşamın ise sadece boyun eğmeye, pısrıklığa, zulme ve baskıya karşı susmaya ve ağızların kapatılmasına razı olan kimseye verilen bir refaha dönüştüğünü göstermektedir; bu da devrimi yüzünden bu halka verilen bir ceza ve tiran Bin Ali rejiminin bir intikamıdır. Bu yol, sloganları ve başlıkları ne olursa olsun halkı, sömürgeciliğin boyunduruğundan kurtulup bu aşağılanma ve zilleti üzerinden atmadıkça yapay sınırlar içinde ömür boyu hapis cezasına mahkûm etmiş demektir. Peki devrim günlerinde insanların sloganı attığı onur hani nerede? Peki müminlerin annelerine dil uzatmanın, modernizm savunucuları nezdinde artık bir gelenek ve kültür haline geldiği bir zamanda, maddeyi ruhla meczeden ve ümmeti eski şanlı günlerine döndüren İslam hani nerede?!

İşte burada, Tunus'taki yıpranmış siyasi söylemin en zorlu sınavı ortaya çıkmaktadır. Zira halklar, sorunların çokluğundan dolayı güvenlerini kaybetmezler; aksine sorunlar sanki birer oyunmuş gibi yönetilirken gerçekliğin ise yıprandığı ve söylemin de, sanki sahne artık bir savaş alanı değil de kötü yönetilmiş bir tiyatronun sahnesiymiş gibi her fırsatta kendini yeniden üretmek için süslendiği zaman güvenlerini kaybederler; zira bu tiyatroda yöneticiler, Batı'nın elinde hareket eden kuklalar haline gelirler ve ümmeti paramparça etmek ve yeniden ayağa kalkmasını engellemek için ulusal kurtuluş savaşına girdiklerini iddia ederler.

Hangi iktidar olursa olsun bir iktidar, gücünü sadece kurumlardan ya da konuşma ve sloganlardan değil, aksine insanların hayatını koruma ve onurlarını muhafaza etme gücünden alır. Devlet en temel görevlerini yerine getiremediğinde, o zaman sorun artık lobilerde ya da komplolarda değil, aksine ülkenin yönetilme biçiminin tam kalbinde yatmaktadır.

Ancak Tunus'taki iktidar, sanki sesleri susturmak birikmiş krizleri çözebilirmiş gibi açıkça baskı, aşağılama ve evcilleştirme yolunu seçmiştir! Ancak tarih bize, halkların öfkesinin, kendini ifade etmeleri engellendiğinde gizli kalmadığını öğretmiştir. İnsanlar korkudan sessiz kalabilir, protestolar geçici olarak gerileyebilir; ancak çözüme kavuşturulamayan krizler biriken bir gerginliğe dönüşür ve bu biriken gerginlik de bir anda hiçbir iktidarın kontrol altına alamayacağı kadar büyük bir krize dönüşür; çünkü halklar zorluklara katlanabilir, ancak her gün yaşadıkları hususlarla çelişen bir gerçekliği kabul edilmesinin istenmesine katlanamazlar.

Buna göre yarının sorumluluğu sadece yöneticilerin omuzlarında değildir; çünkü halkların, gafletlerinden uyanması ve yöneticilerini, İslam'a dayalı olarak muhasebe etmesi gerektiği gibi Rablerinin şeriatını ikame etme ve O'nun dininin sancağını yüceltme çağrısına icabet ederek İslam'a göre ve onun için yaşaması da gerekir. Zira Allahu Teala şöyle buyurmuştur: يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اسْتَجِيبُوا لِلَّهِ وَلِلرَّسُولِ إِذَا دَعَاكُمْ لِمَا يُحْيِيكُمْ **“Ey iman edenler! Hayat verecek şeylere sizi çağırdığı zaman, Allah ve Rasulü'ne icabet edin.”** [Enfal 24]

Bugün Tunus'un daha fazla gürültüye ya da daha fazla göz alıcı vaade ihtiyacı yoktur; aksine krizi yönetmeye ve bu krizden kurtulmaya yönelik bir projeye ihtiyacı vardır ki böylece zeytin ülkesi, insanlık için çıkarılmış en hayırlı ümmet içinde doğal konumuna geri dönebilsin. Dahası Tunus, İslami hadaratın inşası ve geliştirilmesi davetinin bir başlangıç noktası ve merkezi olabilsin; işte bu davete ümmet içinde **Hizb-ut Tahrir** öncülük etmektedir; tıpkı yakın geçmişte Tunus, ümmetin devriminin kıvılcımının ve değişim arzusunun başlangıç noktası olduğu gibi.

Hizb-ut Tahrir Merkezi Medya Ofisi İçin Yazan

Müh. Visam Atrâş